

УДК 336.221

Боричевська Ірина

студентка гр. ФіК 42 спец. 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки.
Науковий керівник: Шматковська Т.О., к.е.н.,
доцент кафедри обліку та аудиту

ВПЛИВ ПОДАТКУ НА ВИВЕДЕНИЙ КАПІТАЛ НА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ ТА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ В ЦІЛОМУ

Функціонування податкової системи в сучасних реаліях має визначальний вплив на стабільність економіки України. Одним з основних бюджетоутворюючих податків в Україні з найбільшою питомою вагою є податок на прибуток підприємств. Система оподаткування податку на прибуток підприємств сьогодні в загальних рисах відповідає міжнародним стандартам. Проте, існує невдоволення як з боку держави, так і з боку підприємств від діючої системи оподаткування вищезазначеним податком. З боку держави це спричинено ухиленням від сплати податку через тіньовий бізнес та застосуванням різноманітних методів його мінімізації. Підприємства, в свою чергу, невдоволені складністю адміністрування податку на прибуток підприємств та тиском з боку фіскальних органів. Існує гостра необхідність реформування податку на прибуток підприємств та водночас дискусійним залишається питання стосовно заміни його традиційної форми податком на виведений капітал.

Необхідність реформування податку на прибуток підприємств та перспективи впровадження податку на виведений капітал сьогодні є предметом досліджень таких науковців, як: П. Боровик, Н. Редіна, А. Крисоватий, Т. Шевцова та багато інших.

В Україні існує два способи оподаткування результатів діяльності юридичних осіб: податок на прибуток або єдиний податок за умови, що суб'єкт господарювання перебуває на спрощеній системі оподаткування. Оскільки оподаткування прибутку в Україні залежить від багатьох чинників (рівень розвитку економіки, підприємницька активність, тощо), які схильні до нестабільності, держава зобов'язана провадити ефетивну податкову політику, щоб вчасно реагувати на будь-які зміни та мінімізувати їх негативні наслідки.

Податок на прибуток - це прямий податок, який підприємства сплачують з прибутку, отриманого від реалізації продукції (робіт, послуг), нематеріальних активів, основних фондів, валютних цінностей, цінних паперів та інших видів фінансово-матеріальних цінностей, із прибутку від орендних операцій, роялті та від позареалізаційних операцій [3]. Податок на прибуток має свої позитивні та негативні характеристики. До позитивних зокрема належать: можливість за допомогою податку регулювати економічні процеси на підприємствах; здатність впливати на мікроекономічну політику держави; податок може використовуватися в міжнародній податковій конкуренції, а також він є одним з найбільш значущих джерел наповнення бюджету. Серед негативних характеристик можемо виділити: вплив податку на ціни, що призводить до скорочення споживання; існування різноманітних способів ухилення від сплати податку; складність обліку та нарахування податкових платежів; фіскальна функція виконується лише при позитивному результаті діяльності господарюючого суб'єкта.

Сьогодні існує альтернатива податку на прибуток підприємств – податок на виведений капітал, який вперше запровадила Естонія у 2000 році, а згодом використала Грузія у 2017 році. Також була спроба провести податку реформу у Молдові у 2008 році, проте вона згодом була скасована.

Концепція податку на виведений капітал полягає в оподаткуванні дивідендів або розподілених прибутків, а не фінансових прибутків підприємства як це відбувається при

оподаткуванні податком на прибуток. Окрім бази оподаткування, існує ряд інших відмінностей між податком на прибуток та податком на виведений капітал [2]:

- ставки податку на виведений капітал становлять від 5% до 20% залежно від здійснених операцій та платники податку самостійно визначають суму податку до оплати;
- видатки, які не стосуються бізнесу, оподатковуються податком на доходи фізичних осіб;
- інвестиції не оподатковуються, коли за чинним податком на прибуток інвестиції, що фінансуються за рахунок нерозподіленого прибутку оподатковуються за ставкою 18%.

Можна припустити, що після запровадження податку на виведений капітал підприємства не будуть у великих розмірах виплачувати дивіденди, а спрямовуватимуть нерозподілений прибуток на фінансування інвестицій. Це, в свою чергу, матиме як позитивні, так і негативні наслідки. З однієї сторони це сприятиме розширенню виробництва, модернізації, тощо. Прихильники нововведення також вважають, що податок на виведений капітал дозволить знизити фіскальне навантаження, сприятиме виведенню бізнесу з тіні. Крім того, даний податок підвищить інвестиційну привабливість вітчизняної економіки та прискорить економічний розвиток. Важливою його перевагою також є простота і прозорість адміністрування; скорочення кількості перевірок платників податків та мінімізація адміністративного тиску на бізнес з боку ДФС України.

З іншої сторони - державний бюджет втратить значну частину надходжень, виникне необхідність пошуку додаткових джерел надходження. У найближчій перспективі впровадження податку на виведений капітал є викликом для економіки України. Так, якщо сьогодні надходження від податку на прибуток підприємств коливаються в межах 2,6% від ВВП, то в перші роки запровадження податку на виведений капітал цей показник може не сягнути навіть 1% [1]. Скорочення податкових надходжень до бюджету в перші роки впровадження податку на виведений капітал частково можна компенсувати за рахунок скасування пільг по ПДВ, збільшення державного мита та штрафів (за прикладом Естонії), а також підвищення ставок екологічних податків, податків на малий бізнес тощо [4]. Проте, для вирішення даних проблем необхідно проводити не тільки зміну системи оподаткування, але і введення цілого комплексу законодавчих змін у сфері захисту інтересів бізнесу та інвесторів, приватної власності та забезпечення інших гарантій, прав і свобод суб'єктів господарювання.

Таким чином, можна зробити висновок, що надмірний рівень оподаткування реального сектору економіки пригнічує процеси економічного відтворення, а підприємства можуть бути рентабельними лише за умови приховування частини доходів з метою уникнення оподаткування. Введення нового податку матиме позитивний вплив на інвестиційну діяльність, оскільки частина нерозподіленого прибутку, яку підприємство спрямовуватиме на інвестиції не буде об'єктом оподаткування. Окрім того, податок на виведений капітал також дозволить суттєво зменшити загальні витрати на адміністрування як для держави, так і для переважної кількості платників, буде сприяти суттєвому зменшенню кількості перевірок та податкових спорів.

Проте, якщо Україна вирішить запровадити фундаментальні зміни в напрямку запровадження податку на виведений капітал, потрібно передбачити повну та стійку компенсацію втрати бюджетних доходів до максимально можливого їх розміру. Без проведення компенсаційних заходів загальний вплив введення податку на виведений капітал буде негативним для національної економіки, оскільки чинитиме додатковий тиск на складну бюджетну ситуацію в Україні.

Список використаних джерел

1. Гаптунова І.Л. Трансформація податку на прибуток підприємств у податок на виведений капітал. Європейський інформаційно дослідницький центр. URL: www.kmp.ua
2. Проект Закону України "Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо податку на виведений капітал". URL: http://kmp.ua/wp-content/uploads/2016/06/ECT-draft-law_10_2016.pdf

3. Податок на виведений капітал на заміну податку на прибуток. URL: <http://b2future.org.ua/#rec7917051>

4. Трубіна М.В., Ковтунович Н.Л. Трансформація податку на прибуток в податок на виведений капітал: досвід Естонської республіки. Збірник наукових праць. Ірпінь, 2016. 312.

УДК 336.201

Загура Богдан

студент гр. Мен 34 спец. 073 «Менеджмент»,

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

Науковий керівник: Матвійчук І. О. к.е.н.,

старший викладач кафедри обліку і аудиту

АНАЛІЗ ВПЛИВУ ОПОДАТКУВАННЯ НА ГОСПОДАРСЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ

Відомо, що система оподаткування – це сукупність податків і зборів (обов'язкових платежів), що стягуються в порядку, який встановлений відповідними законами держави до бюджетів різних рівнів, а також до державних цільових фондів. Досвід країн з розвинутою ринковою економікою свідчить, що система оподаткування, яка прийнята у тій чи іншій країні впливає на економічні процеси як на макро, так і на мікроекономічних рівнях.

Рівень податкового навантаження – один із найбільш вагомих зовнішніх чинників, що впливає на діяльність підприємств, а тому й потребує детального вивчення в умовах реформування фінансової системи України. Насамперед, необхідно врахувати, яким чином кожен податок впливає на показники фінансово-господарської діяльності підприємства, а саме на обсяг реалізації, собівартість продукції, прибуток, платоспроможність, фінансову стійкість, мобілізацію оборотних коштів підприємства.

Податок на додану вартість (ПДВ), акцизний податок, мито несуть за собою загальне підвищення цін, обмеження купівельної спроможності споживачів, обмеження обсягу виробництва та реалізації продукції, нагромадження нереалізованих товарів, тимчасове відволікання оборотних коштів, збільшення витрат на виробництво та кінцевої вартості продукції; зменшення прибутку. Єдиний соціальний внесок призводить до збільшення витрат на виробництво та зменшення прибутку, збільшення кінцевої вартості продукції. Податок на прибуток підприємств призводить до прямого розподілу прибутку; прямої залежності між величиною податків та поточними витратами господарської діяльності [3].

Відомо, що сума податку на додану вартість, яка підлягає сплаті в бюджет платником податку визначається як різниця між загальною сумою його зобов'язань, що виникли у зв'язку з продажем товарів (робіт, послуг) протягом звітного періоду, і сумою податкового кредиту, що сформувався протягом того самого періоду. Якщо за результатами звітного періоду сума податкового кредиту перевищує суму податкових зобов'язань платника ПДВ, різниця підлягає відшкодуванню платнику податку з державного бюджету. Відшкодування з бюджету податкового кредиту платнику ПДВ має бути здійснено після подання звіту через три звітних періоди. На практиці цей період буває значно довшим. Отже, збільшується період іммобілізації обігових коштів підприємств.

Акцизний податок – це непрямий податок, що встановлюється на підакцизні товари та включається в їхню ціну. Аналіз порядку обчислення та встановлених термінів сплати акцизного податку до бюджету дає змогу зробити такі висновки:

- негативний вплив на фінансовий стан суб'єктів господарювання здійснює сплата акцизного податку на імпортовані товари. Суб'єкти господарювання зобов'язані сплатити акцизний збір під час митного очищення товару, а за алкогольні та тютюнові вироби під час придбання марок акцизного збору. Відшкодування цих коштів відбувається тільки після реалізації товарів споживачам. Отже, матиме місце іммобілізація обігових коштів суб'єктів господарювання. Водночас слід звернути увагу на те, що в разі імпорту підакцизних товарів